

Anotace rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva

Rozsudek ze dne 30. března 2021 ve věci 51220/13 – *M. C. proti Spojenému království*

Senát čtvrté sekce Soudu dospěl jednomyslně k závěru, že žalovaný stát přijetím právní úpravy o uchovávání záznamů o odsouzení v rejstříku trestů po pevně stanovenou dobu, která zohledňovala povahu a závažnost činu a věk pachatele, nevybočil ze svého prostoru pro uvážení. Jestliže měla stěžovatelka v evidenci záznam o předchozím odsouzení, který byl po určitou dobu povinně zveřejňován na výpisu z rejstříku trestů, nedošlo tím k porušení jejího práva na respektování soukromého života dle článku 8 Úmluvy.

I. Skutkové okolnosti

Stěžovatelka byla v srpnu 2007 odsouzena za to, že ujela z místa dopravní nehody, za což byla potrestána pokutou a odečtem pěti bodů z konta řidiče. Podle platné právní úpravy byly všechny trestné činy povinně zaznamenávány v rejstříku trestů. O několik let později se stěžovatelka ucházela o zaměstnání učitelky v Číně. V této souvislosti byla požádána, aby předložila aktuální výpis z rejstříku trestů. V řízení před Soudem stěžovatelka tvrdila, že nebyla do zaměstnání přijata z důvodu, že na výpisu z trestního rejstříku z ledna 2013 měla záznam o spáchání trestného činu. Později nicméně připustila, že nějaký čas u daného zaměstnavatele nakonec působila. V květnu 2013 byla právní úprava ohledně zveřejňování záznamů z rejstříku trestů změněna. Co do délky uchovávání záznamů o odsouzení v rejstříku trestů rozlišovala mezi trestnými činy podle jejich povahy a závažnosti a podle věku pachatele. I podle nových pravidel měl být záznam o odsouzení stěžovatelky dále evidován v rejstříku až do srpna 2018.

II. Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Stěžovatelka namítala, že uveřejněním informace o jejím odsouzení ve výpisu z rejstříku trestů, který musela předložit jako uchazeč o zaměstnání, ale i samotným uchováváním tohoto záznamu v rejstříku trestů, čímž je vystavena riziku, že může být znovu tato informace zveřejněna, došlo k porušení jejího práva na respektování soukromého života ve smyslu článku 8 Úmluvy.

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 8 ÚMLUVY

a) K přijatelnosti

Pokud stěžovatelka spojuje zásah do svých práv s obsahem výpisu z rejstříku trestů z ledna 2013, Soud souhlasil s vládou, že tato námitka nebyla uplatněna v předepsané šestiměsíční lhůtě, a proto musí být odmítnuta pro opožděnost. Stěžovatelka dále poukazovala na trvalé ohrožení, že podle tehdejší úpravy mohla být informace o jejím odsouzení za podobných okolností znovu zveřejněna. V tomto období se však stěžovatelka neucházela o žádnou práci, takže zde nedošlo k zásahu do jejího soukromého života. Tuto námitku proto Soud odmítl jako neslučitelnou *ratione personae* s Úmluvou. Ve vztahu k období po přijetí nové právní úpravy vláda namítala, že stěžovatelka nevyužila vnitrostátní prostředky nápravy. Vzhledem k tomu, že vláda nedoložila jejich praktickou účinnost, Soud tuto námitku zamítl.

b) K odůvodněnosti

Vláda připustila, že uchovávání či zveřejnění informace o stěžovatelčině dřívějším odsouzení v rejstříku trestů představují zásah do jejího práva na respektování soukromého života. Tento zásah dle Soudu sledoval legitimní cíl v zájmu veřejné bezpečnosti, zdraví anebo morálky, jakož i ochrany práv a svobod jiných. Zbývalo tedy posoudit, zda byl v souladu se zákonem a zda byl přiměřený.

Pokud jde o požadavek zákonnosti, Soud připomněl své závěry ve věci *M. M. proti Spojenému království*, která se týkala režimu uchovávání a zpřístupňování údajů z rejstříku trestů veřejnosti

v Severním Irsku. Soud shledal, že právní úprava neobsahovala dostatečné záruky proti svévoli. Zdůraznil přitom absenci jasného právního rámce ohledně sběru a uchovávání údajů, nejasnosti co do šíře, rozsahu a omezení pravomocí policejních orgánů ve vztahu k uchovávání a uveřejňování těchto údajů, neexistenci nezávislého přezkumu rozhodnutí zařadit údaje do evidence nebo je poskytnout třetím osobám a omezené mechanismy, jak filtrovat údaje, které mohou být zveřejněny (*M. M. proti Spojenému království*, č. 24029/07, rozsudek ze dne 13. listopadu 2012, § 206–207). Soud dále podotkl, že v projednávané věci se námitky stěžovatelky netýkaly režimu uchovávání údajů o odsouzení. Relevantní právní úprava byla navíc odlišná od té, kterou Soud posuzoval v kontextu Severního Irsku. Dle Soudu mohou být nadto případné nedostatky právní úpravy stran uchovávání údajů zhojeny, pokud jsou posíleny záruky v případě režimu jejich uveřejňování. V tomto ohledu odkázal na judikaturu nejvyššího soudu, na kterou poukazovala i vláda a která dokládá, že nová právní úprava účinná od května 2013 splňuje požadavky zákonnosti plynoucí z judikatury Soudu. Zakládá totiž režim, jenž rozlišuje mezi trestnými činy podle jejich povahy a závažnosti, a stanoví najisto, která dřívější odsouzení mají být kdykoliv v budoucnu spolu s výpisem z rejstříku trestů uveřejňována.

Pokud jde o hodnocení přiměřenosti zásahu, státy mohou v souladu s Úmluvou přijímat obecná opatření, která se použijí na předem definované situace bez ohledu na okolnosti jednotlivých případů, i když by to mohlo být v některých případech pocíťováno jako tvrdé opatření (*Animal Defenders International proti Spojenému království*, č. 48876/08, rozsudek velkého senátu ze dne 22. dubna 2013, § 106–107). Taková obecná opatření mohou mít podobu absolutního zákazu nebo mohou mít, stejně jako v projednávané věci, podobu kritéria, které, je-li splněno, vede ke zvláštním důsledkům. Ústřední otázkou v obou typech případů není to, zda měla být přijata méně omezující opatření, ale to, zda stát přijetím obecného opatření a hledání rovnováhy vybočil z mezí prostoru pro uvážení, který mu Úmluva přiznává (tamtéž, § 110). V projednávané věci Soud znovu vyzdvihl, že i touto otázkou se v obecné rovině zabýval nejvyšší soud. Sice přímo neposuzoval pravidlo, podle něhož mají být údaje o odsouzených evidovány v rejstříku trestů po 11 let a poloviční dobu v případě mladistvých, jelikož žádný z žalobců jím nebyl dotčen, ale posuzoval legitimitu a přiměřenost uchovávání a uveřejňování záznamů v evidenci obecně a ve světle zásad plynoucích z judikatury Soudu.

K posouzení přiměřenosti obecného opatření Soud přistupuje v následujících krocích. Zaprvé, je důležité, zda by posuzování individuálních okolností mohlo vést k riziku významné nejistoty, sporů, zvýšených výdajů, průtahů, rozdílného zacházení nebo svévole. Zadruhé, Soud bere v úvahu kvalitu odborné diskuse stran přiměřenosti opatření v rámci legislativního procesu, tedy v době předcházející rozhodnutí zákonodárce o volbě jednoho z množiny možných řešení. Zatřetí, při posuzování, zda přijaté obecné opatření vybočilo z prostoru pro uvážení, Soud přihlíží k tomu, zda zohledňuje odlišnosti mezi jednotlivými případy. A konečně začtvrté, použití obecného opatření na skutkové okolnosti posuzované věci je ilustrativní z hlediska jeho dopadů v praxi, a proto je významné pro hodnocení jeho přiměřenosti. Čím přesvědčivější je však odůvodnění obecného opatření, tím menší význam přikládá Soud jeho důsledkům v konkrétní věci.

V projednávané věci Soud spatřoval zjevný zájem na tom, aby uchazeči o zaměstnání mohli předem vědět, která odsouzení budou uvedena ve výpisu z rejstříku trestů. Obecná úprava v této oblasti slouží k předcházení svévole, k níž by mohlo docházet, kdyby bylo o zveřejňování informací rozhodováno případ od případu v rámci diskrečního oprávnění příslušného orgánu. Individualizovaný přezkum by navíc kladl na stát značné finanční a logistické nároky. Soud také přihlédl ke konstatování nejvyššího soudu, že přijetí nové úpravy v květnu 2013 předcházely mezi lety 2009 a 2011 intenzivní konzultace s celou řadou zainteresovaných a expertních skupin a osob. Výsledné legislativní řešení je tudíž odrazem širší diskuse o tom, co je přiměřené. Pokud jde o obsah napadeného opatření, odsouzení stěžovatelky podléhalo povinnému zveřejnění v důsledku pravidla, které vyžadovalo, aby byla informace o odsouzení uchovávána v evidenci po určitou pevně stanovenou dobu. Ta se lišila podle povahy a závažnosti trestného činu a podle toho, zda osoba v době jeho spáchání byla plně zletilá, či nikoliv. Dané pravidlo tedy nebylo plošné, ale podle relevantních důvodů rozlišovalo mezi objektivně odlišnými situacemi. Obecně je potom důležité, že doba uchovávání údajů v rejstříku trestů je časově omezená a

že s tím spojené negativní důsledky pro soukromý život dotčených osob nejsou trvalé. Za daných okolností měl Soud navíc za to, že odsouzení stěžovatelky se netýkalo triviálního skutku, a že tedy nelze stanovenou dobu považovat za zjevně nepřiměřenou. Stěžovatelka navíc i přes zveřejnění skutečnosti, že byla dříve odsouzena, získala místo, o které se v lednu 2013 ucházela. Nic tedy nenasvědčovalo tomu, že by mělo opatření na její situaci nepřiměřeně tíživé dopady. Soud proto rozhodl, že přijetím daného obecného opatření stát nepřekročil prostor pro uvážení, který mu náleží. K porušení článku 8 Úmluvy tedy nedošlo.